

4. Sharipov, Sharip. *The development of multi-structural agrarian economy in the institutional environment of the region*. Dissertation of doctor of economics and management of people economy, 2009.
5. Lopatynskiy, Yurii, Kyfiak, Viktoriia. *Development of the agrarian sector of the national economy on an organizational basis*, Chernivetskiy nats. un-t, 2014.
6. Maistro, Serhii. "Improvement of the institutional and institutional mechanism of state regulation of the agrarian market", [www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01\(1\)/Maistro.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2009/2009-01(1)/Maistro.pdf). Accessed 04 Apr. 2018.
7. Melnyk, Alla, Vasina, Alla, Zheliuk, Tetiana, Popovych, Tamara. *National Economy*, Znannia, 2011, pidruchniki.com/1298010841794/ekonomika/kontseptsiyi_efektivnosti_konkurentnoyi_rinkovoyi_ekonomiki Accessed 25 Apr. 2018.
8. Yatsiv, Ihor. *Competitiveness of agricultural enterprises: a monograph*, Ukrainyskiy bestseler, 2013.

Рецензенти:

Петришин Л. П. – д.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного аграрного університету;

Сахацький М. П. – д.е.н., професор, завідувач кафедри маркетингу Одеської державної академії будівництва та архітектури.

УДК 65.01:338.432

ББК 65.4

Якубів В. М.¹, Боришкевич І. І.², П'ятничук І. Д.³

**СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

¹Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра управління та бізнес-адміністрування,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76000, Україна,
тел.: +38 (066) 607 56 09,
e-mail: yakubiv.valentya@gmail.com

²Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра управління та бізнес-адміністрування,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76000, Україна,
тел.: +38 (095) 867 84 11,
e-mail: ira.boryshkevych@gmail.com

³Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра управління та бізнес-адміністрування,
вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ,
76000, Україна,
тел.: +38 (099) 321 75 71,
e-mail: irynary@gmail.com

Анотація. Стратегічний аналіз є важливим методом для формування обґрунтованої, необхідної та своєчасної інформації, необхідної для побудови ефективної стратегії розвитку підприємства. У статті обґрунтовано необхідність проведення стратегічного аналізу

сільськогосподарських підприємств як важливого інструменту для визначення перспектив розвитку в сучасному ринковому середовищі. Досліджено основні аспекти стратегічного аналізу сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області. На основі аналізу сильних та слабких сторін, існуючих можливостей та загроз визначено основні стратегічні напрямки розвитку, які спрямовані на досягнення конкурентоспроможності підприємств та подальший ефективний розвиток.

Ключові слова: стратегічний аналіз, SWOT-аналіз, сільськогосподарське підприємство, стратегія, розвиток.

Yakubiv V.M.¹, Boryshkevych I. I.², Piatnychuk I. D.³

STRATEGIC ANALYSIS OF DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES OF IVANO-FRANKIVSK REGION

¹Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of management and business administration,
Shevchenka Str., 57, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: +38 (066) 607 56 09,
e-mail: yakubiv.valentyna@gmail.com

² Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of management and business administration,
Shevchenka Str., 57, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: +38 (095) 867 84 11,
e-mail: ira.boryshkevych@gmail.com

³ Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of management and business administration,
Shevchenka Str., 57, Ivano-Frankivsk,
76000, Ukraine,
tel.: +38 (099) 321 75 71,
e-mail: irynapy@gmail.com

Abstract. Strategic analysis is an important method for the formation of substantiated, necessary and timely information necessary for building an effective development strategy of enterprises. The article analyzes the necessity of strategic analysis of agricultural enterprises as an important tool for determining the prospects of development in the modern market environment. The main aspects of strategic analysis of agricultural enterprises of Ivano-Frankivsk region have been investigated. Based on the analysis of strengths and weaknesses, existing opportunities and threats, the main strategic directions of development aimed at achieving the competitiveness of enterprises and further effective development have been identified.

Key words: strategic analysis, SWOT-analysis, agricultural enterprise, strategy, development.

Вступ. Сільськогосподарська галузь є важливою стратегічною нішою національної економіки України, яка формує продовольчу безпеку країни, створює нові робочі місця та забезпечує зростання економічного потенціалу загалом. Окрім того, вона відіграє важливу роль у створенні валового внутрішнього продукту. Досліджуючи сучасний стан сільськогосподарських підприємств, слід зазначити, що підприємства даної галузі необхідно розглядати у контексті відкритої системи взаємодії із

зовнішніми факторами. За таких умов сільськогосподарські підприємства повинні застосовувати оптимальні новітні методи управління з метою подальшого пристосування до всіх зовнішніх чинників, які постійно змінюються. Саме тому необхідно провести стратегічний аналіз перспектив розвитку для оцінки теперішнього стану сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області та прогнозування необхідних дій подальшого ефективного розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є розробка стратегічних напрямків розвитку сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області на основі аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища. Основними методами дослідження є аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, метод системного підходу.

Результати. Керівникам сільськогосподарських підприємств для забезпечення їх успішної діяльності необхідно використовувати стратегічне бачення, що спрямоване на досягнення більш високих результатів, ніж у найближчих конкурентів.

Вагомий внесок у дослідження проведення стратегічного аналізу та побудови ефективної стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств здійснили такі вітчизняні вчені: Н. В. Винниченко [1], Н. І. Горогоцька [2], Е. Е. Ібрагімов [3], К. О. Кулик [4], В. В. Лопушанська [5], В. М. Якубів [6] та інші.

Згідно твердження Т. І. Дьолог “стратегічний аналіз – це аналіз складної і динамічної сукупності факторів, які в узагальненому вигляді можна поділити на внутрішні основні і другорядні, зовнішні загальні, зовнішні безпосередні фактори, що в комплексній єдності здійснюють вплив на ефективність діяльності підприємства” [7, с. 47].

Л. В. Носонова трактує стратегічний аналіз як “дослідження позитивних і негативних факторів, які впливають чи можуть вплинути на економічне становище підприємства в майбутньому” [8, с. 548].

В межах стратегічного аналізу проводиться оцінка зовнішнього та внутрішнього середовища. Зовнішнє середовище – це сукупність політичних, економічних, соціальних, культурних, етнічних факторів та особливості взаємодії підприємства із партнерами, конкурентами, споживачами, органами державної влади, засобами масової інформації тощо. На зовнішнє середовище підприємство не може впливати, або має незначний вплив. Внутрішнє середовище, навпаки, перебуває під безпосереднім впливом керівництва підприємства.

Найкращим інструментом для аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища є SWOT-аналіз. Він проводиться для того, щоб виявити та ліквідувати слабкі місця підприємства, нарощувати виробничу потужність, оцінити стан інвестиційного розвитку, використовуючи усі наявні можливості та уникнути існуючих загроз зовнішнього середовища. Окрім того, привабливість даного методу пов'язана з його простотою, універсальністю та доступністю, а також з можливістю комплексного аналізу перспектив розвитку сільськогосподарських підприємств.

За допомогою методики SWOT-аналізу є змога здійснювати оцінку та контроль діяльності підприємства в напрямку уникнення загроз, а також виявляти конкурентні переваги та використовувати наявні можливості. З 1960-х років і до сьогодні SWOT-аналіз широко застосовується в процесі стратегічного аналізу.

На основі опрацьованої методики проведемо SWOT-аналіз перспектив розвитку сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області. У табл. 1. наводимо перелік сильних та слабких сторін підприємств, існуючих можливостей та загроз.

Таблиця 1

Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області*

Table 1

Analysis of the internal and external environment of agricultural enterprises in the Ivano-Frankivsk region*

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>1. Сприятливі природно-кліматичні умови: помірно-континентальний клімат, достатня кількість опадів.</p> <p>2. Різноманітний ґрунтовий покрив та родючість ґрунтів, зокрема наявність майже всіх агропромислових ґрунтів та великих масивів чорноземів.</p> <p>3. Висока забезпеченість земельними ресурсами сільськогосподарського призначення: сільськогосподарські угіддя складають 45,3 % від загального земельного фонду.</p> <p>4. Висока рентабельність цукрових буряків та плодів і ягід у підгалузі рослинництва, а також реалізація овець, кіз і свиней на м'ясо та меду – у підгалузі тваринництва.</p> <p>5. Висока продуктивність праці одного працівника, зайнятого у сільському господарстві.</p> <p>6. Високий розмір заробітної плати працівників, зайнятих у виробництві сільськогосподарської продукції.</p> <p>7. Високий рівень внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок в сільськогосподарських науках.</p> <p>8. Стабільний попит на продукцію.</p> <p>9. Наявність висококваліфікованого адміністративного персоналу.</p>	<p>1. Висока залежність сільськогосподарського виробництва від погодних умов.</p> <p>2. Висока собівартість більшості видів сільськогосподарської продукції.</p> <p>3. Низькі закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію.</p> <p>4. Відсутність стабільних каналів збуту сільськогосподарської продукції.</p> <p>5. Високий рівень експорту сировини, а не готової продукції.</p> <p>6. Велика енерго- та матеріаломісткість виробництва сільськогосподарської продукції.</p> <p>7. Використання застарілої техніки та відсутність достатніх коштів для технічного переоснащення та оновлення.</p> <p>8. Відтік працездатного населення із сільської місцевості.</p> <p>9. Недостатній рівень державної підтримки та брак фінансової незалежності.</p> <p>10. Неєфективна система оподаткування для сільськогосподарської галузі.</p> <p>11. Часткове здійснення стратегічного планування та відсутність чіткої стратегії розвитку в більшості сільськогосподарських підприємств регіону.</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Можливості збільшення виробництва аграрної продукції.</p> <p>2. Збільшення величини освоєння сільськогосподарських угідь.</p> <p>3. Зниження рівня собівартості та збільшення виручки від реалізації сільськогосподарської продукції.</p> <p>4. Використання нових сортів рослин та порід тварин з високим генетичним потенціалом.</p> <p>5. Виробництво екологічно чистої аграрної продукції на світовому продовольчому</p>	<p>1. Загострення військової ситуації в країні.</p> <p>2. Нестабільність фінансово-економічної ситуації в країні.</p> <p>3. Поява нових сільськогосподарських підприємств (зокрема іноземних), що загострить конкурентну боротьбу в регіоні.</p> <p>4. Нестабільність погодних умов (посуха, вимерзання посівів тощо).</p> <p>5. Скорочення чисельності осіб, зайнятих в особистих селянських господарствах.</p> <p>6. Підвищення цін на</p>

<p>ринку.</p> <p>6. Закупівля імпортного обладнання та технічне оновлення сільськогосподарських підприємств.</p> <p>7. Впровадження ефективних програм підтримки аграрного сектору в рамках державного бюджету.</p> <p>8. Політична підтримка сільськогосподарських підприємств.</p> <p>9. Залучення нових інвесторів для розвитку сільськогосподарських підприємств.</p> <p>10. Покращення виробничої інфраструктури, зокрема ремонт доріг.</p> <p>11. Удосконалення організаційної структури управління.</p> <p>12. Формування та впровадження ефективного механізму стратегії розвитку на кожному сільськогосподарському підприємстві.</p>	<p>сільськогосподарську техніку, енергоресурси, добрива та корми.</p> <p>7. Низький рівень конкурентоспроможності на світовому ринку.</p> <p>8. Погіршення системи кредитної політики (підвищення відсоткових ставок, неефективні умови кредитування тощо).</p>
---	---

**Джерело: власні дослідження автора.*

На підставі виділених сильних та слабких сторін внутрішнього середовища та можливостей і загроз зовнішнього середовища, побудуємо матрицю SWOT, у якій наведемо альтернативні варіанти стратегічних заходів для сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області залежно від комбінації факторів внутрішнього та зовнішнього середовища (табл. 2).

Таблиця 2
Table 2

Фінальна матриця SWOT-аналізу сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області*
The final matrix of SWOT analysis of agricultural enterprises in Ivano-Frankivsk region*

	Можливості	Загрози
<p>Зовнішнє середовище</p> <p>Внутрішнє середовище</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Можливості збільшення виробництва аграрної продукції. 2. Закупівля імпортного обладнання та технічне оновлення сільськогосподарських підприємств. 3. Впровадження ефективних програм підтримки аграрного сектору в рамках державного бюджету. 4. Формування та впровадження ефективного механізму стратегії розвитку на кожному сільськогосподарському підприємстві. 5. Збільшення величини освоєння сільськогосподарських угідь. 6. Зниження рівня собівартості та збільшення виручки від реалізації сільськогосподарської продукції. 7. Виробництво екологічно чистої аграрної продукції на світовому продовольчому ринку. 8. Політична підтримка сільськогосподарських підприємств. 9. Залучення нових інвесторів для розвитку сільськогосподарських підприємств. 10. Удосконалення організаційної структури управління. 11. Покращення виробничої інфраструктури, зокрема ремонт доріг. 12. Використання нових сортів рослин та порід тварин з високим генетичним потенціалом. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нестабільність фінансово-економічної ситуації в країні. 2. Нестабільність погодних умов (посуха, вимерзання посівів тощо). 3. Скорочення чисельності осіб, зайнятих в особистих селянських господарствах. 4. Підвищення цін на сільськогосподарську техніку, енергоресурси, добрива та корми. 5. Поява нових сільськогосподарських підприємств (зокрема іноземних), що загострить конкурентну боротьбу в регіоні. 6. Погіршення системи кредитної політики (підвищення відсоткових ставок, неефективні умови кредитування тощо). 7. Загострення військової ситуації в країні. 8. Низький рівень конкурентоспроможності на світовому ринку.

Сильні сторони	СіМ	СіЗ
<p>1. Сприятливі природно-кліматичні умови: помірно-континентальний клімат, достатня кількість опадів.</p> <p>2. Різноманітний ґрунтовий покрив та родючість ґрунтів, зокрема наявність майже всіх агропробних ґрунтів та великих масивів чорноземів.</p> <p>3. Висока забезпеченість земельними ресурсами сільськогосподарського призначення: сільськогосподарські угіддя складають 45,3 % від загального земельного фонду.</p> <p>4. Висока рентабельність цукрових буряків та плодів і ягід у підгалузі рослинництва, а також реалізація овець, кіз і свиней на м'ясо та меду – у підгалузі тваринництва.</p> <p>5. Висока продуктивність праці одного працівника, зайнятого у сільському господарстві.</p> <p>6. Високий розмір заробітної плати працівників, зайнятих у виробництві сільськогосподарської продукції.</p> <p>7. Високий рівень внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок в сільськогосподарських науках.</p> <p>8. Стабільний попит на продукцію.</p> <p>9. Наявність висококваліфікованого адміністративного персоналу.</p>	<p>1. Сприятливі природно-кліматичні умови та різноманітний ґрунтовий покрив і родючі ґрунти дають змогу збільшити виробництво аграрної продукції.</p> <p>2. Висока забезпеченість земельними ресурсами сільськогосподарського призначення дає змогу збільшити величину освоєння сільськогосподарських угідь.</p> <p>3. Висока рентабельність деяких видів сільськогосподарської продукції дає підстави залучення нових інвесторів для розвитку сільськогосподарських підприємств, а також можливості для закупівлі імпортного обладнання.</p> <p>4. Висока продуктивність праці одного працівника, зайнятого у сільському господарстві дає змогу знизити рівень собівартості та збільшити виручку від реалізації сільськогосподарської продукції.</p> <p>5. Високий рівень внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок в сільськогосподарських науках дає можливість для виробництва екологічно чистої аграрної продукції на світовому продовольчому ринку, а також до використання нових сортів рослин та порід тварин з високим генетичним потенціалом.</p> <p>6. Стабільний попит на продукцію є основою для впровадження ефективних програм підтримки аграрного сектору в рамках державного бюджету та політичної підтримки.</p>	<p>1. За рахунок високого розміру заробітної плати залучати більшу кількість працівників, які зайняті у виробництві сільськогосподарської продукції.</p> <p>2. Підтримувати високий рівень внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок для забезпечення конкурентних переваг сільськогосподарських підприємств, в тому числі на світовому ринку.</p> <p>3. Дотримуватись технологій виробництва продукції та забезпечувати відповідність світовим стандартам якості з метою досягнення високого рівня конкурентоспроможності на світовому ринку.</p> <p>4. За допомогою висококваліфікованого адміністративного персоналу продумати стратегію по залученню інвесторів з метою уникнення необхідності в банківських кредитах.</p>

Продовж. табл. 2

	Слабкі сторони	СлМ	СлЗ
<p>1. Висока залежність сільськогосподарського виробництва від погодних умов.</p> <p>2. Висока собівартість більшості видів сільськогосподарської продукції.</p> <p>3. Низькі закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію.</p> <p>4. Відсутність стабільних каналів збуту сільськогосподарської продукції.</p> <p>5. Високий рівень експорту сировини, а не готової продукції.</p> <p>6. Велика енерго- та матеріаломісткість виробництва сільськогосподарської продукції.</p> <p>7. Використання застарілої техніки та відсутність достатніх коштів для технічного переоснащення та оновлення.</p> <p>8. Відтік працездатного населення із сільської місцевості.</p> <p>9. Недостатній рівень державної підтримки та брак фінансової незалежності.</p> <p>10. Неєфективна система оподаткування для сільськогосподарської галузі.</p> <p>11. Часткове здійснення стратегічного планування та відсутність чіткої стратегії розвитку в більшості сільськогосподарських підприємств регіону.</p>	<p>7. Наявність висококваліфікованого адміністративного персоналу дає змогу сформувати та впровадити механізм стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств, а також удосконалити організаційну структуру управління.</p> <p>1. Закупівля імпортного обладнання та технічне оновлення сільськогосподарських підприємств дасть змогу скоротити собівартість сільськогосподарської продукції, а також енерго- та матеріаломісткість виробництва.</p> <p>2. Впровадження ефективних програм підтримки аграрного сектору в рамках державного бюджету забезпечить достатню фінансову стійкість сільськогосподарських підприємств області.</p> <p>3. Формування та впровадження ефективного механізму стратегії розвитку на кожному сільськогосподарському підприємстві забезпечить стратегічну орієнтованість таких підприємств та готовність до зовнішніх змін.</p> <p>4. Виробництво екологічно чистої аграрної продукції на світовому продовольчому ринку та використання нових сортів рослин і порід тварин з високим генетичним потенціалом забезпечать стабільні канали збуту та експорт готової сільськогосподарської продукції.</p> <p>5. Політична підтримка сільськогосподарських підприємств та залучення нових інвесторів сприятимуть технічному переоснащенню та оновленню сільськогосподарської техніки.</p> <p>6. Удосконалення організаційної структури управління сприятиме здійсненню стратегічного планування.</p>	<p>Дане поле передбачає розробку такої стратегії, яка забезпечить ліквідацію слабких сторін сільськогосподарських підприємств та дасть змогу уникнути ймовірних загроз. У таких умовах пропонуємо впровадити сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області стратегію концентрації, яка дасть можливість залучати нових інвесторів. Окрім того, пропонуємо сформувати стратегічну орієнтованість підприємств в напрямку модернізації. Це сприятиме розвитку галузі сільського господарства та вихід готової сільськогосподарської продукції на міжнародні ринки.</p>	

* Джерело: власні дослідження автора.

Висновки. У вітчизняному ринковому середовищі використання стратегічного підходу до управління сільськогосподарськими підприємствами залишається досить обмеженим. Головними причинами цього є недостатня увага до дослідження методологічних проблем стратегічного аналізу та нерозуміння керівників підприємств у важливості проведення такого аналізу, їх недостатня компетентність з даних питань. Проведений SWOT-аналіз сільськогосподарських підприємств Івано-Франківської області дав змогу сформулювати подальші стратегічні заходи, виходячи із наявних сильних та слабких сторін внутрішнього середовища та існуючих можливостей і загроз зовнішнього середовища. Результати проведеного дослідження мають практичне значення в управлінській діяльності сільськогосподарських підприємств області та формують підґрунтя для перспектив розвитку в майбутньому.

1. Винниченко Н. В. Стратегічний аналіз розвитку сільськогосподарських підприємств. *Інтернаука*. 2017. № 1 (23). С. 37-38.
2. Горогоцька Н. І. Перспективи розвитку виробництва органічної продукції сільськогосподарськими підприємствами Івано-Франківської області. *Ефективна економіка*. 2016. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4992> (дата звернення: 25.05.2018)
3. Ібрагімов Е. Е. Ефективне стратегічне планування на основі системного підходу. *Економічний аналіз*. 2012. Т. 10(3). С. 274-276.
4. Кулик К. О. Оцінка причин кризи та сильних і слабких сторін сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип. 12. Ч. 2. С. 67-70.
5. Лопушанська В. В. ТО-модель для комплексного стратегічного аналізу галузей рослинництва сільськогосподарських підприємств. *Бізнес-навігатор*. 2014. № 1 (33). С. 10-18.
6. Якубів В. М., Боришкевич І. І. Стратегічний набір як невід'ємний інструмент розвитку сільськогосподарських підприємств. *Проблеми економіки*. 2017. № 1. С. 284-289.
7. Дьолог Т. І. Стратегічний аналіз середовища підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 15. С. 46-48.
8. Носонова Л. В. Визначення рівня стратегічного потенціалу машинобудівних підприємств. *Економіка і суспільство*. 2017. Вип. 9. С. 547-555.

References

1. Vynnychenko, N. V. "Strategic analysis of agricultural enterprises development." *International Science*, no.1(23), 2017, pp.37-38.
2. Horohotska, N. I. "Perspectives of organic production development by agricultural enterprises of Ivano-Frankivsk region." *Effective economy*, no.5, 2016, Vernadsky National Library of Ukraine, www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4992. Accessed 25 May 2018.
3. Ibragimov, E. E. "Effective strategic planning on the basis of the system approach." *Economic Analysis*, vol.10(3), 2012, pp. 274-276.
4. Kulyk, K. O. "Estimation of the causes of the crisis and the strengths and weaknesses of agricultural enterprises." *Scientific Bulletin of the Kherson State University*, issue 12(2), 2015, pp.67-70.
5. Lopushanska, V. V. "TO-model for complex strategic analysis of agricultural enterprises." *Business navigator*, no.1(33), 2014, pp. 10-18.
6. Yakubiv, V. M. and I. I. Boryshkevych. "A strategic set as an essential tool for the development of agricultural enterprises." *Problems of the economy*, no. 1, 2017, pp. 284-289.
7. Dolog, T. I. "Strategic analysis of enterprise environment." *Investments: practice and experience*, no.15, 2013, pp. 46-48.
8. Nosonova, L. V. "Determination of the level of strategic potential of machine-building enterprises." *Economics and Society*, issue 9, 2017, pp. 547-555.

Рецензенти:

Пилипів Н. І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Максимів Ю. В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.